

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

TOLONEN NOUSUUN HANKKEEN

LOPPURAPORTTI

1.9.2015- 31.12.2016

Hankkeen numero 12659

Toteuttaja Tolosen kyläyhdistys ry

LEADER

Pohjoisin Lappi

**Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin**

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

1. Toteuttajan nimi

Toteuttaja: Tolosen kyläyhdistys ry
Yhteyshenkilö Kirsi Kustula
Osoite Tolosentie 1085, 99800 Ivalo
Sähköposti tolosen.kylayhdistys@gmail.com
kirsti.kustula@gmail.com

2. Hankkeen nimi, hanketunnus ja toteutusaika

Hankkeen nimi Tolonen nousuun kehittämishanke
Hankennumero 12659
Toteutusaika 1.9.2015–31.12.2016

3. Yhteenveto hankkeesta

Tolonen on Inarin kunnan pienimpiä kyliä. Tolosen kyläyhdistys ry; n tarkoitus oli kehittää ja edistää kylän asukkaiden yhteistyötä, omatoimisuutta, vaalia kyläkulttuuria ja toimia sen asukkaiden etujen valvojana.

Tolosen nousuun hankkeen kylä-kehittämis- ja turvallisuussuunnitelman tekeminen tähtäsi Tolosen elinvoimaisuuden lisäämiseen jossa on turvallista asua ja elää.

Kylätalo Tolosen Pirtti on kyläläisille tärkeä kokoontumis- ja toimintapaikka. Hankkeen tarkoituksena oli tehdä Tolosen Pirtille korjaus- ja toimintasuunnitelma, jotta toiminnasta saadaan kannattava.

Kylän ympäristön siistimisellä siistitään yleisilmettä ja maisemanhoitosuunnitelman kevyellä versiolla kartoitettiin akuuteimmat tarpeet, jota toteuttamalla parannetaan kylän viihtyvyyttä. Tolosen 1 Megan tietoliikenneyhteydet kuparikuidulla ovat surkeat. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa kylän mahdollisuudet saada valokuitu, tehdä kuituverkko suunnitelmat sekä kartoittaa mahdolliset liittäjät.

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto;
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

- ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on: Manner-Suomen Maaseudun kehittämissuunnitelma 2014 – 2020

Tolosen kyläyhdistys ry ei ole aiemmin hakenut hanketta jossa, eikä ole ollut mukana muissa hankkeissa. Hankkeella autetaan tekemään Tolosesta sellainen kylä, jossa jokaisen on turvallista asua. Hankkeen suunnitelmilla katsotaan rohkeasti tulevaisuuteen edistämällä kylään rakennettavaa valokuituyhteyttä sekä kohdennetaan resursseja nuoriin, jotta heillä joilla on jo työ ja pysyvät siteet alueella, viihtyisivät paikkakunnalla. Lisäksi ajatuksena on että he jotka asuvat muualla, haluaisivat muuttaa takaisin kotikylään koska vetovoimatekijät olisivat paremmat kuin muualla.

- Parantaa elämisen edellytyksiä ja yrittämistä Tolosessa
- Kylän elinvoimaisuuden vahvistaminen
- Parantaa yritysten mahdollisuutta toimia Tolosessa
- Viihtyvyyden ja ympäristön tilan parantaminen
- Kylän turvallisuuden parantaminen

- hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on saada Tolosen kylästä tulevaisuuteen elinvoimainen kylä, jossa nuoret ja ikäihmiset voivat elää yhdessä. Huolenaiheina oli Tolosen nuorison muuttaminen ja väen ikääntyminen sekä heidän tulevaisuuden palvelut.

1. Hankkeen tavoitteena oli laatia Toloseen ajantasainen kylä-, kehittämis- ja turvallisuussuunnitelma
2. Hitaiden nettiyhteyksien vuoksi tavoitteena oli tehdä esiselvitystyö ja suunnitelma valokuidun rakentamiseksi Toloseen kyläläisten nettiyhteyksien parantamiseksi
3. Maisemanhoidollisia tarpeita ei ollut kartoitettu, joten tavoitteena oli tehdä Toloseen kevyt versio maisemanhoidollisista tarpeista, jolla kartoitetaan akuuteimmat maisemanhoidolliset tarpeet.
4. Tolosen Pirtin korjaamiseksi tavoitteena oli tehdä sinne korjaussuunnitelma.

4.2. Toteutus

- **Toimenpiteet**

Tolosen kyläsuunnitelmaa työstettiin koko hankkeen ajan, se muotoutui koko hankkeen ajan yhteistyökumppaneiden ja kyläläisten keskustelujen pohjalta. Talkoot, Kieringin matka, ideapäivät ja koulutukset muokkasivat suunnitelmaa ja syvensivät sen sisältöä.

Kyläkyselyitä toteutettiin heti hankkeen alkaessa yksi kyselylomakkeita jaettiin kaikille kyläläisille ja niille mökin omistajille, joiden yhteystiedot oli käytettävissä. Kyselyitä jaettiin 45 ja vastausprosentti oli yllättävän hyvä, sillä 51 % vastasi kyselyyn. Kyläkyselyllä kartoitettiin alustavasti mm ikärakennetta ja kyläläisten toiveita tarpeita (liite)

Matkat

Hankkeen aikana toteutettiin matka Kieringin maalaismarkkinoille 5-6.9.2015. Mukaan lähti iloinen 8 hengen porukka hakemaan inspiraatiota kylän kehittämiseen. Tavoitteena oli tutustua Kieringin kylään, jossa uinuvasta kylästä maaseudulla on onnistuttu elvyttämään virkeä, kasvava kylä. Kieringin Maalaismarkkinat, monenlaisine ohjelmineen, veneretkestä iltatansseihin testattiin matkan aikana.

Projektipäällikkö osallistui Lappilaiset Kylät ry:n järjestämille kyläpäiville 3.10.2015, jossa muiden kylien kuulumisten avulla etsittiin innostusta Tolosen kehittämiseen.

Koulutukset

Tolosen kyläyhdistykseltä oli tiedusteltu tapahtumiin järjestyksenvaihtoa, mutta järjestyksenvaihtoja kortin omaavia ei ole kylässä ollut, joten järjestyksenvaihtoja kurssi järjestettiin 11-13.12.2015 Tolosen Pirtillä. Koulutukseen kuuluva hätäensiapukurssi järjestettiin 15.12.2015, johon oli mahdollisuus osallistua myös kyläläisillä, mutta muita kyläläisiä ei ilmoittautunut mukaan, johtuen varmaankin siitä että useilla oli suoritettuna

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

EA1-kurssi. Kurssiin liittyvä paloturva osion suoritimme 16.1.2016 jonka jälkeen saimme 9 uutta järjestyksenvallvoja.

Alun perin tarkoituksena oli, että projektipäällikkö osallistuu Spek;n järjestämään Meidän turvallinen kylä tapahtumaan mutta tapahtuma peruuntui vähäisen osanottajamäärän vuoksi. Siitä lannistumatta tiedustelimme mahdollisuutta järjestää tapahtuma Tolosessa ja saimme sen toteutettua 16.1.2016, jolloin Aikku Eskelinen (Spek) tui kertomaan kyläläisille kylien turvallisuudesta.

Turvallisuuteen liittyen projektipäällikkö osallistui myös Inarin kunnan järjestämään turvallisuustapaamiseen 7.12.2015.

Ideointiriihet

17.10.2015 ensimmäisessä ideoinnissa työstettiin turvallisuussuunnitelmaa

10.11.2015 toisessa työstettiin maisemanhoitoa ja kylän kehittämistä

3.1.2016 kolmannessa keskityttiin kyläsuunnitteluun

Talkoot

19.9.2016 Maailman suurimmat talkoot. Tolosessa toteutettiin kylän siivousta, samassa yhteydessä kun vastasimme Leader Pohjoisin Lapilta saamaamme haasteeseen ja osallistuimme Maailman suurimpiin talkoisiin. Talkoiden tarkoitus oli että talkoillaan nuorten kanssa nuorten hyväksi ja Tolosen kyläyhdistys toteutti haasteen kylän nuorison urheiluseura AC-Tolosen kanssa. (<https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/viestinta/Uutiset/uutiset-2015/Sivut/Pirityisten-alueella-eniten-tunteja-Maailman-Suurimmat-Talkoot-viikolla.aspx>)

Tolosen Pirtin korjaussuunnitelma

Tolosen Pirtin korjaussuunnitelmasta ja rakennusteknisten piirustusten teosta jätettiin tarjouspyyntöjä 8.2.2016 kolmelle rakennusfirmalle (Rakennusliike Rekonen, Rakennuspalvelu Ari Kiviniemi ja Rakennus Sompio). Rakennusliike Rekonen otti yhteyttä saadakseen lisätietoja mutta ei jättänyt tarjousta. Rakennuspalvelu Ari Kiviniemi oli ainoa joka oli kiinnostunut, mutta aikataulullisesti ei ollut mahdollista toteuttaa suunnitelmia vuoden 2016 aikana. Projektipäällikkö kyseli myös muita firmoja, mutta rakentamisen ammattilaiset näyttivät olevan kiireisiä eikä näin pieneen työhön ollut

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraheisto:
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

kiinnostusta. Asiantuntijaryhmän puhelinkokouksessa päätettiin että yritetään etsiä osaajaa palkattuna ja sellainen löytyikin, mutta pian hän työllistyi muualle. Syksyllä 2016 kävi selville, että yksi kyläläinen sai Tolosen Pirtin sisäilmasta oireita, jotenärkevimpänä nähtiin että teetetään ensin sisäilmatutkimus jossa kartoitettiin myös korjaustarpeita. Tämän tutkimuksen pohjalta myöhemmin voidaan tehdä korjaussuunnitelma.

Maisemanhoitosuunnitelma

Hankkeen tarkoituksena oli tuottaa kylälle kevyt versio maisemanhoitosuunnitelmasta ja tärkeimmistä maisemanhoidollisista tarpeista. Kyläläisten kanssa maisemanhoitoa työstettiin kahden ideapajan yhteydessä ja niiden pohjalta projektipäällikkö jopa hieman laajemman version kuin mitä alun perin oli tarkoitus.

Valokuituhankkeen esiselvitystyö ja suunnitelmat

Tietoliikenneyhteyksien tärkeys koettiin jo ensimmäisen kyselyn perusteella tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi. Valokuitu asiasta oli jo ennen hankkeen alkamista pidetty valokuituilta Kuitua Pohjoiseen hankkeen Antero Isolan toimesta. Projektipäällikkö kartoitti alustavasti asukkaiden halukkuutta liittyä verkkoon ja tuloksena oli, että lähes jokainen oli halukas liittymään valokuituverkkoon. Tähtikuitu valikoitu suunnitelman tekijäksi ja teki kattavat suunnitelmat, jonka pohjalta olisi voinut jatkaa pienin lisäyksin valokuituhankkeen hakemiseen. Suunnitelmien valmistuttua kävi ilmi, että ilmakuitua pitkin Toloseen tuleva kuitu ei ole riittävän toimintavarma ja jäimme miettimään miten jatketaan eteenpäin. Tuumaustauon jälkeen perustettiin Tolosentien kuituosuuskunta.

• Aikataulu

Hanke aloitettiin omalla riskillä 1.9.2015 ja projektipäällikkö teki aktiivisesti töitä tammikuulle 2016 asti, jonka jälkeen toteutti hanketta talkoilla. Inarin kunta antoi 20 000 € korottoman lainan Tolosen kyläyhdistykselle, jotta hanketta pystyttiin toteuttamaan aikataulussa. Elyn maksatusten viivästymisen olisi viivästyttänyt hankkeen toteutusta turhan paljon. Hankkeen aikataulu oli liian tiukka ja hankkeelle haettiin jatkoaikaa, mutta siitäkään huolimatta kaikkia ei saatu toteutettua, sillä tekijöitä ei löytynyt.

LEADER

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

Hanke ei kaikilta osin toteutunut hankesuunnitelman mukaisesti, vaikkakin hankkeen tulokset olivat hyvät ja johtivat moniin jatkotoimenpiteisiin.

- **Resurssit**

Hanketta hallinnoi Tolosen kyläyhdistys ry:n hallitus. Hankerahoitus haettiin Leader Pohjoisin Lappi toimintaryhmän kautta jonka toiminnan rahoittaa Euroopan maaseudun kehittämisen maaseuturahasto. Tolosen kyläyhdistys sijoitti myös omaa rahaa sekä aloitti toiminnan tilapäislainalla Inarin kunnasta. Hankkeeseen palkattiin projektipäällikkö, joka vastasi hankkeen toteuttamisesta. Ostopalveluna ostettiin valokuidun suunnittelutyö, järjestyksenvalvojakurssi hätäensiapu koulutuksineen ja Tolosen Pirtin sisäilma ja sisätilojen havainnointiraportti.

- **toteutuksen organisaatio**

Hanketta hallinnoi Tolosen kyläyhdistys ry, jonka asiantuntijaryhmänä toimi kyläyhdistyksen hallitus, Hankkeen vetäjänä toimi projektipäällikkö, joka toimi melko itsenäisesti asiantuntijaryhmän tukemana. Kyläläiset ja kyläyhdistyksen jäsenet olivat innokkaasti mukana kaikissa työpajoissa, talkoissa, Kieringin maalaismarkkinoilla sekä osallistuivat innokkaasti kyselyihin.

- **kustannukset ja rahoitus**

Hanke aloitettiin omalla riskillä ja Inarin kunnan antamalla tilapäis lainoituksella. Hankkeen alkaessa Ely- keskukselle ei voinut tehdä maksatushakemuksia eikä ennakon kuittaavaa mahdollisuutta ollut Hyrrässä joten Inarin kunnan myöntämä laina mahdollisti hankkeen toteuttamisen. Maksatusten viivästymisien vuoksi hankkeelle haettiin jatkoaikaa 31.12.2016 loppuun

Ensimmäinen maksuhakemus laitettiin vireille 15.7.2016 ja maksupäätös saatiin 11.8.2016. Loppumaksatus tehtiin huhtikuussa 2017.

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

Laskennalliset yleiskulut 15% (flat rate)

	Hyväksytyt kustannukset	Toteutuneet kustannukset
Palkat	14 040,00 €	13 162,71 €
Palkkiot	-	-
Vuokrat	300,00 €	300,00 €
Ostopalvelut	8584,00 €	5351,54 €
Matkakulut	2660,00 €	1333,94 €
Muut välittömät kulut	-	-
Laskennalliset yleiskulut	2106,00 €	2106,00 €
Kustannukset yhteensä	29 819,00€	22 254,19€
Hankkeen tulot (vähennetään)	-	-
Kustannusarvio yhteensä	29 819,00€	22 254,19€

• **raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)**

Asiantuntijaryhmän kokouksia pidettiin;

- 17.10.2015- hankkeen aikataulun tarkistus
- 3.1.2016- hankkeen tavoitteiden ja rahoitussuunnitelman toteutuminen
- sähköpostikokous hankeajan jatkamisesta
- Asiantuntijaryhmän jäsenet pitivät yhteyttä puhelimitse ja muutoin tavattaessa

Projektipäällikkö raportoi hankkeen tilanteesta kyläyhdistyksen hallituksen, joka toimi asiantuntijaryhmänä, kokouksissa 30.5.2016 ja 18.9.2016.

Kylän kehittämisestä uutisoitiin 16.9.2015 Inarilaisessa, 23.9.2015 Lapin Kansassa ja 17.2.2016 Inarilaisessa.

Kyläläisiä informoitiin Tolosen kyläyhdistyksen facebook sivuilla

19.9.2015; 15.10.2015; 19.10.2015; 27.10.2015; 10.11.2015 ja 26.12.2015,, kokouksissa, tekstiviestein ja kyläkirjeillä 28.10.2015 sekä Inarilaisessa 3.1.2015

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

- **toteutusoletuksat ja riskit**

Hankeen yhtenä riskinä pidettiin kyläläisten sitoutumista hankkeeseen, mutta se osoittautui turhaksi sillä kyläläiset ja kyläyhdistyksen jäsenet osallistuivat innolla kaikkiin idea pajoihin, tapahtumiin ja talkoisiin odotettua enemmän. Kaikissa osallistujat olivat monen ikäisiä, koko kylän väki halusi kehittää kylää.

Hankkeen toisena riskinä pidettiin hankkeen toteutusajan pituutta. Oletuksena oli, että hanke toteutuu määräajassa. Hankkeelle haettiin 18.4.2016 jatkoaikaa, koska emme saaneet hanketta toteutettua aikataulun mukaisesti. Tolosen Pirtin korjaussuunnitelman tekoon emme saaneet rakennusfirmoilta yhtään tarjousta eikä edes kyselemällä löytynyt tekijää. Viimein löysimme henkilön joka palkkatyönä olisi voinut sen tehdä, mutta huonoksi onneksemme hänkin sai työpaikan ennen kuin ehdittiin tehdä työsopimus ja maksatushakemuksen kautta rahaa uudelleen käyttöön. Tältä osin hanke ei toteutunut suunnitellusti.

Hyrrä ongelmien (ennakon kuittaus) vuoksi myöskään ennakkoa ei voitu hakea.

Hyrrä järjestelmän toimivuus uudella ohjelmakaudella osoittautui erittäin suureksi riskiksi, johon emme osanneet varautua.

Talkoisiin varauduttiin talkoovakuutuksella

4.3. Yhteistyökumppanit

Hankeen aikana yhteistyökumppaneina oli monia sidosryhmiä

- Inarin Kunta> laina asiat
- Pohjoisimman Lapin Leader
- Nordica> Tuumasta toimeen jatkohanke

Kylä- ja maisemanhoitosuunnitelmassa käytettiin asiantuntemusta ja innostusta seuraavilta

- Arto Leppälä/Inarin kunta> veneenlaskupaikan tarpeet
- Lapeco /Osmo Aikio> jäteasiat
- Lappilaiset kylät ry> kylätoimintapäivät

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

Kylän turvallisuussuunnitelmaan osallistuvina tahoina olivat seuraavat

- Spek> Meidän turvallinen kylä koulutus
- Katja Bogdanoff> ikäihmisten palveluopas
- Vapepa/Annikki Pandy> turvallisuusasiat
- Anne-Marie Kalla > Inarin kunnan turvallisuuspäivä

Kieringin maalaismarkkinoille suuntautuvan matkan onnistumisen mahdollistivat:

- Kukkolan Bussi > Kieringin maalaismarkkinat
- Kieringin Lomakylä Oy> Kieringin maalaismarkkinat
- Teija Holopainen> Kieringin maalaismarkkinat
- Kieringin kehitys >Kieringin maalaismarkkinat
- Lappilaiset kylät ry>kylätoimintapäivät
- Jaana Parkkonen>Kieringin kyläkauppa

Järjestyksenvalvoja koulutus toteutettiin yhteistyössä seuraavien tahojen kanssa:

- Disinari> järjestyksenvalvojakoulutus
- Lapin pelastuslaitos
- Niina Kyrö >häätäensiapu koulutus (liittyy järjestyksenvalvoja kurssiin)

Tolosen Pirtin korjaussuunnitelma

- Tähtelä/Tero Raita > Tolosen Pirtin käytön mahdollisuudet
- -Inspecta > sisäilma ja korjausta vaativat havainnot

Valokuitusuunnitelman teossa yhteistyökumppaneina toimivat

- Laajakaistaa kyliin hanke- Antero Isola
- Kuitua Pohjoiseen hanke- Seppo Alatörmänen
- Fiberhighway/ Antti Ansas> valokuitutarjouspyyntö
- Yhteisverkko/Antti Jokinen >valokuituasias
- Tähtikuitu Oy/ Timo Mänty ja Jussi Rantamo > valokuituasiat
- Sonera/Timo Einola ja Mika Kärki > operattori mahdollisuudet

4.4. Tulokset ja vaikutukset

Merkittävimpänä hankkeen tuloksena tehtiin suunnitelmat valokuidun rakentamisesta Toloseen, mutta samalla selvisi että ilmakuitua varten rakennettu yhteys ei ole

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahesto.
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

toiminnaltaan varma. Kuitua pohjoisen hankkeen kautta yhteistyössä tehtiin kartoitus valokuitu liittijistä koko Tolosentielle ja sen pohjalta Tolosen kyläyhdistys päivitti verkkosuunnitelman omin kustannuksin. Syksyllä 2016 perustettiin Tolosentien kuituosuuskunta, joka haki hankerahoituksen Ely- keskukselta valokuituverkon rakentamiseen. Hankerahoitus myönnettiin 26.2.2017 ja valokuituverkon rakentaminen alkanee kesällä 2017.

Tolosen kyläyhdistyksen maisemanhoito suunnitelman teossa sekä kyläsuunnitelman teossa nousi vahvasti esille retkeilypaikan tarve. Onnekaasti Inarin kunnan elinkeinoyhtiö Nordica päätti hakea kunnan kylille Tuumasta toimeen hankkeen, johon Tolosen kyläyhdistys lähti mukaan yhdessä muiden Inarin kunnan kylien kanssa..

Tuumasta toimeen hanke sai rahoituksen Pohjoisimman Lapin Leaderin kautta ja grillikota rakennetaan upealle paikalle Tolosjoen rantaan kesäkuun alussa 2017.

Tolosesta löytyy koulutettuja järjestyksenvälvojiä tilaisuuksiin

Projektipäällikkö on ollut yhteydessä keväällä 2016 Inarin kunnan teknisen osaston johtaja Arto Leppälään kyläsuunnitelmassa esille tulleesta Tolosentien veneenlaskupaikan parkkipaikan tarpeellisuudesta. Asia on edennyt kunnassa ja tilanne korjataan.

Tolosen kylälle tehtiin kylä- turvallisuus- ja maisemanhoitosuunnitelma.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Tarpeellisin on Tolosentien valokuituhankkeen toteuttaminen Tolosentien kuituosuuskunnan toimesta.

Tolosen kyläyhdistyksen retkeilykodan toteuttaminen Elinkeino-yhtiö Nordican Tuumasta toimeen hankkeessa kesällä 2017

Jatkotoimenpiteinä esitetään lisäksi Tolosentien veneenlaskupaikan kyltin suurentaminen sekä 60 km/tunnissa nopeusrajoituksen saaminen kylälle.

Jatkotoimenpiteinä esitetään myös Tolosen Pirtin korjaussuunnitelman toteuttamisen loppuun vieminen

Tolosen kyläyhdistys ry- Tolonen nousuun kehittämishanke

6. Allekirjoittajat ja päiväys

Ivalossa 24.4.2017

Kirsti Kustula

Anneli Kuhmonen

Liitteet: Lehtijutut
Matkaraportit

LEADER

Pohjoisin Lappi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto.
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin